

NÉPBARÁT.

Vasárnap január 27-én.

1850.

Tengerre szállsz 's a Themse-part
Példáz erőt, munkát, ipart;
De példáz tul egy zöld sziget
Sok százados keserveket.

Erdélyi.

Tartalom. Hol van a nép iskolája? — Istenről fogalmak. — A felfordult világ. — Hány hét a világ?

Hol van a nép iskolája?

Ezen kérdésre itt és most, hiszszük, hogy senki valamely kimerítő feleletet nem fog várni. Egyébiránt népet illető kérdésben a legkimerítőbb értekezésnek is, hosszu idő és sok körülmények csendes összemunkálása nélkül, látható sikerét reményleni nem lehet.

A népet korántsem lehet most hasonlítani egy vetésre jól elkészített földhez; és az idő zivatarosh, mintsem a legkészebb földbe is az elbintendő magok erős gyökeret verhetnének. De a ki a czélt akarja, annak az eszközöket is folyvást akarni kell.

A társasági élet főczélja, melyet a kölcsönös közlés és minden intézkedései által egy jól alkotott polgári társaság megközelíteni törekszik, minden bizonynyal abban áll, hogy az embert és polgárt minél több oldalú képességre és minél teljesebb tökélyességre kifejteni segítse. Ha pedig az ember szinte mindenütt az, a mivé a nevelés által lett; bizonyára egy nép is olyan, a milyennek neveltetett. Helyén lesz tehát ezen lapban, avagy csak első vonásokkal kimutatni: hol van a nép iskolája?

A nép áll felnőttekből és növendékekből, s e két résznek különböző is-

kolái vagynak. Lássuk elébb is a felnőttek:

A felnőtt népnek kétségen kívül:

1-ször iskolája a templom. Az élet mindennapiságából s a földhez kötő foglalkozás elmerültségéből a harangozó költi fel a népet, s nemesebb elhivatására emlékezteti. Megjelenvén pedig a templomban, ott látja (vajha többször láthatná!) helységének kitűnőbb férfait, gazdagot, szegényt, urat és szolgát ugyanazon szent hajlékban, hol mindenik istenhezi felemelkedést, lelki épületet, jóra erősödést és vigasztalást keres. A közbuzgóság, mint egy láthatlan lelek tölti bé a gyülekezetet, s ennek szárnyain emeli fel egy könyörgésben a mindenek urához szive ohajtásait, kérését, háláját, s talál is lelkének nyugodalmat. Majd egy innepélyes csendesség terül el az egészen, s egy egy lelkes tanítónak megnyilt ajkairól itt hallja a keresztényi élet tanácsait, a vallás boldogító vigasztalásait; s ha a hallgatónak értelme még gyermekkorban gyakoroltatott, hogy egy beszélőnek szavaiból tanulni tudjon: bizonyára hasznos tanusággal szaporítja ismereteit, s szívének érzelmei is nemesebb irányzatot kapnak. A lelkész tehát ezen iskolának tanítója, s az ő jelességétől és buzgóságától függ a siker mértéke is. A derék lelkész ugyanis

mindenkor alkalomhoz szabja tanítását, hogy érdekessé és hatályossá tehesse azt. Most egy lábrakapott balvéleményt, veszélyes babonát vagy terjedező bünt ostromol; majd egy dícséretes szokást vagy kevésbé gyakorlott erényt ajánl és elevenít fel gyülekezetében, s mindezen tanításainak, intéseinek saját életével és épületes társalgásával adja meg az erőt és hatályosságot. A templom tehát első iskolája a népnek, s szinte mindeddig az egyedüli is ez volt. Mert a törvények s ezeknek kezelése a népet nem emelték; a börtönök s megyei czirkálások is erkölcsében nem építették. — De szaporodnak a nép iskolái — és ilyennek lehet reményleni

2-szor: A községi gyűléseket, melyekben — ha a béke angyala a maga szárnyait honunkra kiterjesztendi — kisebb nagyobb helységek s népességek ügyei, szükségsei tárgyalatnak, jogai gyakoroltatnak, s hol saját háztartásuk felett a nép öszszege vagy választott képviselői nyilvánosan tanácskoznak. Itt nyílik egy új pálya a józan eszű népnek megismerkedni polgári helyzetével, s annak javítására szóval és tettel is befolyani. Hallgatva előbb az értelmesekre, majd megpróbálja a gyengébb is a maga erejét, s jó szándék, erélyes akarat és buzgó közremunkálás által utat tör magának a közbecsülésre. A mely törvények hozásába befoly a nép, azoknak készebben is engedelmeskedik; a mely közszükségek felett tanácskozik s fevilágosul, azokra buzgóbban áldozik, s általában, midőn saját jogait gyakorolja, akkor a másénak is önkint becsülésére és kötelességei hűvebb teljesítésére vezetetik. E szerint, ha a templom neveli az embert és keresztényt, ez a második iskola bizonyosan a népet polgárrá képezi.

Hol volt eddig a népnek találkozási vagy surlódási helye? A piacz zaja, s a vásárok egymás megcsalására ingerlő alkalmi tették a legbővebb találkozást: továbbá a kocsmák, hol a társalgás a mosdatlan beszédek és in-

gerkedések után végre a szédelgő fők betörésén végződött. Ekkor estek a meg nem romlottak is sokszor a büntető törvények kezébe, s csukattak a testet és lelket egyaránt ölö börtönök penészes falai közzé, honnan mint bűn iskoláiból még romlottabban tértek vissza előbbi lakhelyeikre vagy a széles világra.

Ezeket tudva, avagy nem remélhetjük-e a népnevelésre nézve

3-dik iskolának, az esküdt széket, vagy a büntető keresetekbeni nyilvános eljárást? Ez azon hely, hol a vádló és vádlott, a tanu és bíró együtt vannak, és egy hallgatóság mellettök, mely a maga jelenlétével egyfelől korlátozza az ilyen esetekben működő emberi gyarlóságokat, hazudozást, hamis esküt, megvesztegetni törekvést; másfelől emlékébe szedvén a történeteket, a hallottakat, tanul maga is itélni, s magában itél is felettök. A bűn rutságátöli undor, máskor az ártatlanság diadaláni öröm az egészen meg nem romlott szivre jótékony hatással bírnak. Sok hibás vélemények az iránt, mi szép vagy rút a magaviseletben, mi jó és rossz az akaratban, végre mi erényes és mi bűnös a tettekben, olykor észrevétlenül is a hallgatók egész gondolkozás módjával együtt itt igazítatnak meg. Bizonyára a nyilvános eljárás a büntető keresetekben nagy iskolája az ember és polgár erkölcsi képezésének! Ugyanazért megnyugvással lehet eleibe nézni ezen intézet köztünki felállításának. Kivált a kik tudják, mily hanyagsággal szoktak véghezvitetni az ugynevezett fiscalis esetekésk falukon, mennyire lealjasodott az eskü szentsége, és ez által is mennyire nevededett a nép elerkölcstelenedése: lehetlen azoknak el nem szomorodni az ember lesülyedésén, és szívből nem ohajtani az orvoslást!!

De hát a sokkal számosabb magán keresetek, panaszok, méltatlanságok, az árulkozásokat nem is számítva, melyek az együt lakóknak békéjét felzavarják, és sokszor a

családi köteleket is eltépik, nem találhatnak-é oly kiegyenlítést, mely egyfelől az egymástól elidegenedett szíveket lecsendesítse; másfelől a panaszok eseteit kevesítse, s a nép jellemét ez úton is szilárdítsa? Csak a közbiró és policzia előtti hurezolódáson és szégyenkedésen kell-é keresztül menni, honnan még elmérgesedtebb indulattal távozhatnak el?

Van igen is már némely mivelte nemzeteknél rendszerezve is oly intézet, melynek célja az, hogy az emberek a magán érdekérti mérges perek kezdésétől eltartóztatódjanak, a felmerült panaszos eseteknek csendes útoni kiegyenlítésére vezetessenek. Ezen intézetet minden jótéteményeivel alakítják és fentartják a békebirák.

(Folytatása köv.)

Az istenről fogalmak.

— Mese. —

Nagyon régen egy család, hogy Ázsiának egyik legkegyetlenebb zsarnoka üldözéseitől megmenekedjék, egy hegyekkel bézárt, lakatlan, vad völgybe menekült. Itt a család fejei elhaltak a nélkül, hogy gyermekeiket illőleg oktathatták volna, és ezek tudatlanságban nőttek fel és törzsök apjaivá lőnek egy kis népnek, mely együgyűségében és egyszerűségében gyarapodott és szaporodott. Ezen kis népnek igaz hogy kevés szűksége, de aztán mind magáról, mind pedig a világról nagyon kevés fogalma is volt. Mindazáltal ezek az emberek (ha csakugyan embereknek nevezhetjük őket) őseikről rájuk szállott némi zavaros hagyományból tudtak annyit, hogy létezik egy hatalmas földfeletti lény, a ki minden őket környező tárgyakat és őket is teremtette. Hogy ez a lény milyen forma s hatalmát mimódon gyakorolja, azt ők nem tudták bár, de isten gyanánt a hegyeiről lezuhogó erdei patakat tisztelték; mint a mely vízával szomjukat enyhítette, morajával pedig félelmet támasztott bennök.

Tavaszzal a hó elvadni kezdett a hegyeken, és az erdei patak anynyira megnőtt, hogy martjain kiáradva az egész völgyet elborítá és állatokat, embereket, házakat elsodort. Ekkor e nép reszketett istene előtt: „Megharagudt ránk, engeszteljük meg az általt, hogy azt mi nekünk legkedvesebb neki áldozzuk.“ — És meghatározzák, hogy gyermekeiket hányják bé a hullámokba.

A szülők siránkoztak, s remegve várták az áldozatra határozott napot. A borzasztó nap felviradott, s az anyák már vívék is ölkükben szívök sverelmét a folyó felé, ekkor véletlenül egy idegen jelent meg közöttük. Az idegen Maho-nak (a tenger fia) nevezé magát s így szóla hozzájuk: „Miért akartok ártatlan gyermekeket áldozni? Inkább a folyamot próbáljátok szabályozni!“ De a nép borzadva hátrált és felkiáltott: „Halljátok csak, istenünket káromolja!“

Az idegen egy lantot vett elő s hurjait megpendité. A lant oly kellemesen szólott, hogy a nép rögtön újból köré gyűlt s a hüvös hangokat, vig táncz közben egész a hegyesség aljához kísérte. Itt példáját követve a hegyből köveket törtek, és a folyó partján egymásra halmozván némi gátot készítettek.

A következő tavaszon a hó újból megindult, a folyó újból megnőtt, de mindenharagja, mérge hasztalan vala, a számára vont korlátokon át nem törhete.

Az egész nép az idegenre bámult s egy szájjal kiáltá: „Maho, Maho a mi istenünk!“ De Maho így felelt: „Ha én isten vagyok, ti is mindnyájan istenek vagytok; mert a folyót ereitek által ti is éppen ugy korlátoztátok, mint magam, én csak a benetek levő erőkkkel ismertettelek meg benneteket. Vizsgáljátok meg saját szíveteket, s tegyétek azt, a mit e parancsol nektek, és az istent meg fogjátok ismerni kezdeni.“

„De hát hol van ő? hol lakozik ő?“ közbe-szóla száz meg száz hang.

Maho nem felelt; hanem megtanítá ő-

ket a földet mivelní és fákat ültetni. Csak hamar észrevehék, hogy a harmat teszi mezeiket termékenynyé, s szállítja le feljülről az áldást. Ekkor meg így szólának: „Az isten felettünk van, a felhőkben lakik. Ajándékozzuk meg legszebb gyümölcseinkkel, hogy közinkbe leszálljon.“ —

Galyakból egy dombra kunyhót készítettek és virágaik, gyümölcseik első zsengettét ott égették el, hogy füstje felszálljon és a jó illatot istenükhöz vigye.

Ha bár istenről fogalmaik csak zavartak és nagyon is tökéletlenek valának; de a völgy apránként szebbült és termékenyebbé vált, és a nép az ő egyszerűségében boldog vala. Amaz ismeretlen legfőbb lényt azonban mindig inkább inkább ohajták látni és így szólottak a bölcs Maho-hoz: „Légy oly jó s készíts nekünk egy olyan forma képet, mint a mi istenünk, hogy legalább képzelhessük magunknak; mert csak nem akar közinkbe leszállani.“

Maho elmosolyodott és egy ember alakú szobrot faragott nekik. Ők meg e szobrot egy sátor alá állították, s e sátrat isten házána neveztek. Ettől fogva nem tudakolták, hol van az isten; mert isten képét istennek tartották.

Ez nem tetszett az idegeneknek, és így szólott a néphez: „Illő nektek meggyőződnie róla, vajjon ez a kép valósággal amaz ismeretlen legfőbb lény-é vagy nem?“ S az isten házáat tüstént meggyújtá és a ház a szoborral együtt rövid időn hamuvá lón. Ekkor a nép felkiáltott: „Most látjuk már, hogy e kép nem volt isten!“ Hanem tüstént újból kérdezek: „Hol tanálhatjuk hát fel az istent?“

Az idegen így felelt: „Tekintsetek magatok körül, a fák és virágok nőnek és virágoznak, a föld szemetek láttára ezer-meg ezeret szül, mindezeket egy láthatlan lehellet hatja át és eleveníti, ha bár ti e lehelletnek, mely hegyet, völgyet, embereket, állatokat éltet, sem lényegét, sem alakját nem ismeritek“

A nép nem várta végig a Maho beszédét, „Tudunk már, mindent tudunk!“ — hangzott minden oldalról — „Az isten egy lehelet, és a lehelet isten.“ — De a bölcs ezt válaszlá: „A legfőbb lénynek sem neve, sem alakja miatt hasztalan ne törjétek fejéteket. Legyetek jótékonyak egymás irányában, mint ama lehelet, mely mindeneket áthat, és akkor amaz ismeretlen lény önkint megjövendő ühozzátok.“

Ez idő tájt a nép közül egy kevély, iriggy ember vált ki, a ki a bölcsét féltékeny szemekkel nézte, s már csak azért is gyűlölte, mivel a többiek anynyira tisztelék. Ezt az embert Zalmi-nak (komor) nevezték, mivel a világtól komor és ránczba szedett arczczal félrevonulva élt.

Egyszer a völgyben egy iszonyatos szörnyeteg mutatkozott. Az egész sem több sem kevesebb, mint egy a hegységen átvetődött nagy oroszlán volt. Embereket, állatokat megrohant, s csak miután vérben megferedett, vonult el egy barlangba. A völgy lakói eztegy a föld fenekéből kijött természet feletti lénynek tartották, s remegve búvtak kunyhóikba. A bölcs Maho azonban azt mondá nekik, a szörnyetegnek szükségesképpen eleibe kell menniök. Maho élökre állott és a nép követé.

A csapat éppen a Zalmi kunyhója előtt ment el, ez ajtaja elébe jött, s az idegent szidalmazva a néphez így szólott: „Éppen a szörnyeteg torkába visz benneteket, csak azért hogy számotok apadjon, s annál könnyebben felibetek kerekedjék. Ez az istentelen ama szörnyeteggel egy kézre játszik.“

Mahó hallgatott, a nép pedig magán kívül volt ijedtében.

Zalminak volt egy két éves gyermeke, ki éppen a kunyhó előtt játszozott. — Egyszerre csak az oroszlán oda toppan s ordítva a kisedre rohan. A nép sikoltozva hátrál. — Zalmi és neje ijedtökben kővé válva állanak. — Csak Mahó rohant a dühös állat eleibe, s buzogányával hatalmason reá

vágott. Az oroszán elesett, hanem újból felpattant — s még dühösebb ordítással Maho-ra rohant.

Maho buzogányát újból felemelte és a fenevad dögölve rogyott lábaihoz. — A vér és veritek borította Maho-nak alig volt anynyi ereje, hogy a kisdedet a földről felvegye és szívtelen ellenségének karjaiba tegye.

Az apa és anya azonban arczczal földre borulának s zokogva felkiáltának: „Nagy-lelkű férfiú! nem vagyunk méltók rá, hogy szemed közzé nézzünk.“

A nép is újból viszzatére, s a szörnyeteg legyőzőjét térdein akará imádni. „Hallandó vagy-e?“ kérdezek tőle, „avagy éppen te vagy amaz ismeretlen lény emberalakban? Te, ki oly jó tudsz lenni ellenségeid irányában, ki saját éltedet sem kíméled, csak hogy másokkal jóltehesz?“ így szólt a nép; de Maho felele: „Gyermekeim! én ember vagyok, éppen mint ti. Egy titkos szózat, mely keblemben szól, parancsolá nekem, hogy aképpen cselekedjem, a mint ti is láttátok. Ehez hasonló szózat beszél mindnyájatok szívében is. Igen, éppen ezen szózat hallatá magát a Zalmi szívében is, a ki engem gyűlöle. Ez a szózat mondta neki: borulj arczra és sirj! Im lássátok, szint ezen szózat szól e neveletlen kis gyermek keblében is; mert ő térdeimet ölelé és édesgete engem. Kedves barátim, ez ama láthatlan legfőbb lény lehelete és szózata. Engedjete e szózatnak, és ama lényt egészen meg fogjátok ismerni; mert az istenség mi hozzánk legközelebb a mi szívében van.“

És az egész nép felkiálta: „Most már tudjuk, hogy sem a hajlék, sem az alak, sem a név, nem tesznek semmit is a dologra. — Isten mindenütt van — mindenféle alakja és mindenféle neve van ugyanazon időben.“

És e napoktól fogva a legfőbb lényt hűség, szeretet és gyermeki ártatlanság által tisztelték. — Szemeik a világosság iránt mind inkább inkább megnyilatkoztak, és soha sem

hallatszott náluk e kérdés: „Hol van az isten? Hol lakozik?“

Németből.

A felfordult világ.

Képekben.

Volt egyszer Japánban egy világszerete híres festő, a kít Hiblihubli-nak hívtak, és a ki utóljára is a bolondok házában halt meg; mert szegény feje azon szerencsétlen gondolatra vetemedett volt, hogy jövendőmondó legyen, s azt jövendölte, hogy majd egykoron a világ egészen fel fog fordulni; aaaz: az emberek inkább a fejöken, mint lábaikon járnak; a gyermek okosabb lesz, mint az apja; a paraszt jobban fogja tudni a szentírást, mint a papja; a köntösnek több becsülete lesz, mint az embernek; a kantusban járó kisdetek már szépelegni, a harmincz éves fiatal emberek pedig elaggott öregek fognak lenni; az emberek egy kis cifra semmiségért egymás hajába kerekednek, egymást nem csak jól elpüfölik, hanem éppen agyfőbe verik, azután meg elmennek a templomba s tele torokkal elfújják a „téged isten dicserünk“-et; kézzel foghatólag bécizonyítják, hogy a hó fekete; a szegény macskáknak meg a gyilkos egerek miatt egy pillanatnyi nyugtok sem lehet; és a ki mindezeket nem akarja hinni, azt extra-postán elküldik pokolba.

Ezeket s több efféle historiákat jövendőgetett ama világszerete híres nevezetes festő Hiblihubli; nem csak, hanem fogta magát és tizenkét gyönyörű szép képet festett, melyek mind az általa jövendölt felfordult világból különböző jeleneteket ábrázoltak.

Csak is e tizenkét képnek köszönheti Hiblihubli, hogy emléke és jövendölései mind e máig megmaradtak; mert jövendölésein felbőszülve, az egész Japan ellene támadt, egy éjjel házát megrohanták, mindenét kipredálták, a nevezett tizenkét képet pedig éppen megégetni határozták. Azonban mikor a szegény festő remek műveit a vesz-

töhelyre kísérnek, egy házaló zsidó történetből arra vetődött, a képeket megpillantotta, s midőn az őket fenyegető borzasztó sorsot megtudá, az executio commissariusát következő szavakkal szólítja meg:

„Tekintetes, nemes, nemzeti és vitézlő, ugy szintén nagyon tisztelt bíró uram! Ezeket az istenkáromló képeket a kegyes japáni nép megégetésre határozta, és pedig nagyon helyesen, az efféléknek még csak nyomuk sem kell hogy maradjon. De kérem alássan a tisztelt bíró urat és a nemkülönbén tisztelt polgártársakat, méltóztatnak meggondolni, hogy ha ezeket a képeket megégetik, a vászon, a ráma mind kárba megy, hogy ha pediglen nekem eladják, én az árrokat megfizetem — a mi igen jó lesz a szegények számára — a képeket pedig úgy elviszem, hogy soha még híroket sem fogják hallani.“

A böles tanácsot — csudák csudája! — nem csak a bíró, hanem a nép is elfogadta, a zsidóval megalkudtak, kit is, miután a pénzt lefizette, képestől együtt egész a határszélég kísértettek.

A Hiblihubli nr művei további viszontagságait, biz én — őszintén megvallva — nem tudom; elég az hozzá képeinek hü lenyomatit a mult nyáron láttam egy alföldi csárdában; hol mind a művész baleseteit, mind a képeknek valóságos értelmét, a másolatok tulajdonosától egy jámbor izraelita csapláros-tól tudtam meg.

Hiblihublit, miután házat kirabolták, a muftik magok eleibe hivatták, keményen leezurholták, hogy merészelte sarlóját a más buzájába vágni, mikor tudta, hogy Japanban a muftikon kívül senkinek sem szabad jövedőlni, azután adták az orvosok kezébe; ezek meg előfogták, össze vissza purgálták, klistélyozták, s végre az örültek házába csukatták. Ekkor osztán előállottak a tudósok s kézzel foghatólag megmutatták, hogy Hiblihubli urnak nem lehetett de nem is volt igaza; ilyenkor a prokátorok sem maradhattak hátra,

hanem Hiblihublit minden költség és fáradság megtérítésére ítélték. Nó ekkor már több bört még Hiblihublin sem tudtak huzni, tehát nyugton hagyták az örültek házában, és magok is megnyugodtak abban, hogy mindnyájuknak igazuk volt, hogy is ne lett volna? mikor Hiblihublin kívül az itélettel az egész világ meg volt elégedve. A pedig már csak tudni való, hogy minden közgyűlésekben, mind pediglen egyébütt a többség dönt; s ha Hiblihublit ez egész világ örültnék tartotta, az egész világnak csak igazának kellett lenni, különben az egész világ bolond, és az egész világon csupán Hiblihublinak lett volna esze.

A mit pedig még csak képzelné sem lehet.

Mindazáltal — a mint legalább a következő megmutatta — az egész világnak még sem volt oly igen nagy igaza, és Hiblihublinak sem ficzomodott volt ki anynyira az esze, mint akkortáiban képzelték és hitték volt.

Szegény Hiblihubli! Habár ezelőtt legalább is ezer esztendővel haltál meg, mégis sir bennem a lélek, ha csak rád is gondolok, és hogy becsületedet, jó híredet, nevedet — ha szintén későn is — megmentsem, felveszem tollamat, és jámbor izraelita csaplárosom utasítása szerint, megmutatom, hogy a te jövedéléseid nagyrészt bételjesedett; azaz: hogy a világ csaknem egészen felfordult, s a mi még meg nem történt, megtörténhetik ezután!

Mint feljebb is említettem, Hiblihubli uram egy tuczet képet készített volt a felfordult világról; belőlük én azonban olvasóimnak csak egy feltuczetet mutatok meg, a másik feltuczetet kisé továbbacsákára halasztiom. „Hagyj ma holnap is lesz“ azt mondja a magyar.

El s ó k é p.

Jajj be szépen fon a férfi,
Mig a nő kardját övedzi.

Ugyan mondja meg már akárki, ez nem egy oly házassági jelenet, mihez hasonlót ma

minden lépten nyomon láthatni? Annak bizonyosságára, hogy a nők mindig jobbak, mint a férfiak, e képből a kard a nő jobb oldalán függ, ha szintén bizony ezen az oldalon a kard nem a legjobban áll is. És annak bizonyosságára, hogy a mi a szívből jön mindeneiket megnyér, csakugyan a háziaszszonynak szívével szomszédos, azaz bal kezében, a házassági élet királyi pálcáját, a hotot szemléljük.

Oh sok férj felszólal ez alkalommal házi becsületének védelmére: „Ugy-e lelkem Katiczám, nálunk mégis csak ennyire soha sem ment a dolog. Te soha kardot nem kötsz, hanem csak nyelveddel kardoskodik; ezen kívül nincs is más fegyvered, mint a te picziny kezeckéidnek körmei; pálcát sem fogsz soha, hisz nincs rá szükséged. Ott a laskanyujtó, meg seprű. Aztán a kalánokkal, általában, tárgyérokkal olyan ügyesen tudsz ágyuzni, mintha a világ legelső tűzér iskolájában tanultál volna. S még a muszka tábornokoknak is meg kell vallaniok, hogy sem puska-, sem ágyuszó nem hallszik, ha picziny kis szádat feltátod, a mi természetesen csak nagyon eagen ritkán — egy héten legfeljebb hétszer — történik.“

A kinek ilyen kedves Katiczácskája van, nő a már persze hogy nyakig boldognak mondhatja magát; hanem a többi is papucs alatt van bizony, akár hogy s mint vesse magát.

A nők uralkodnak, ha nem is erőszakkal, de ravaszsággal, ha nem haraggal, de szeretettel, ha nem nyelvök, de legalább szép szemeik által. A férj a cím, a nő a hivatal; a férj jár a tanácsházba, de csak mint feleségének követe, és feleségének szoros utasításaival.

A mi még gonoszabb, a férfiak örülnek rajta, hogy így áll a világ. Eszök ágába sem jutna, hogy e jármat le kellene rázni, kivált ha szép kezek tették nyakukba. A nők nem övedznek mindig kardot oldalukra; hanem piros ajkaikról egyetlen szóval többet eligazítanak, mintha akkora hajuszat növelnének, hogy fülökre tekerhetnék a vé-

gét. Felénk nyuló barátságos két kar erősebb, mint a hatvan fontos vasbilincs; s szép szemükben egyetlen könnyű a szegény férfi szívében nagyobb pusztulást okoz, mint egy löportoronyra hullott bomba.

(Folyt. követh.)

Z e b e d e u s.

Hány hét a világ?

Nagybritanniának bibéje még mindig Keletindia — temérdek izmos gyarmatleánya az anyaországnak, s tán nem nagyon messze az idő, melyben a mind inkább cseperedő leány az anyának fejére fog nőni. Már is gyűl baja az öntudatra s erőre ébredni kezdett leányaival. Keletindianában főleg a shikkek Angliára nézve azok, mik a cserkeszek szemközt Oroszországgal. A mult évben a vitéz Napier kelle az újból feltámadt shikkek ellen küldeni. S tönkre is verték, mint mondják, a merész hindu-fajt, de él még a lenyomott erő, és fejét még alkalmasint fel fogja emelni, s jöhet nem sokára oly kedvező időpont, midőn a roppant sok milliót tevő rokon népfajok egyesülve, ősi szent örökségükből ki fogják űzni a mostoha anyát. Egyébiránt Anglia, mely más hatalmasságok léptei felett oly feltékenyen örökődik, indiai birtokaiba újból 4000 négyszeg mérföldet kebelezett bé.

Egy másik akaratos leánya Angliának a Jó-reményfoki gyarmat Afrikában, hová a terheltebb fegyenczeket szokta vala mostanság vitézni. Mindenesetre nem szép egy anyától, oly rút erkölcsstelen társasággal szennyezni kedves leányát. Az utóbbi bizony tiltakozott is minden ily tisztaságát sértő rendszabály ellen, s készen áll, ha kell, vérrel is védelmezni önbecsületét. Hát még Canada, s általában az amerikai angol gyarmatok mennyi főfájást okozhatnak a vén matronának! Már is elkezdődtek ott az egyesült státusokkali egyesülésre célzó s izgató mozgalmak, s mintha a közel elszakadásokat Anglia már előérezné, hirlapjaiban oly formán hangzó véleményeket olvashatni, hogy e gyarmatok birásában Angliának voltaképen nincsen is haszna, mert a reájok temi szokott költségek a belülök jövő bevételeket váltig fölérik, azokkal tehát már előlegesen fel-

kellene hagyni. Azonban nem kell tartani attól, hogy Anglia az ily felhagyási ijesztéseket komolyan tegye; utolsó körömszakadtáig fog ő sajátja mellett küzdeni, mert a brit birodalom büszke életfájának gyökereit éppen e világszerte fekvő gyarmatai képezik.

S nem megvetendő gyöker lenne egy konstantinápolyi gyarmat is, mire az episcopalis hitű angol nem kevésbé sovárog, mint az ó-görög hitű orosz; mert végre is a körül forog a sok diplomatiái kártyakeverés, hogy melyiknek jusson gyámsága alá a bénuló török, orosz- és vagy angolnak, mint két versenyző nagyhatalomnak; — vagy mindenik úgy gondolkozik magában: ha enyém nem lehet, másé se legyen a jó koncz. E részben minden fenyegetődzés, gyakori izenetek mellett sem fognak a nagy potentátorok egymás hajába kapni: az angol tengeri erő, s az orosz szárazri erő nagyszerű kifejtése csak egy kis erő-mutatvány, hogy a nagyra termett felek egymás becsülését még inkább kivívják, s tiszteletet parancsoljanak magok iránt a népeknek. Kábaság hinni, hogy az elégtelen népek javára az angol, egy kétes kimenetelű világháboruba keverné magát, s úgy szólva a világot nyakába venni megkísértené. Az angol szereti mások szabadságát, de inkább önérdékeit; Siciliát például képes felizgatni törvényszerű királya ellen, a forradalom legdühösebb lángjaiba édesgetni belé, az olasz népezéreket segítség adással kecsegtetni — mint ez a külügyminister Palmerston saját leveleiből világosságra jött — s aztán magokra hagyni. Jó, ha magokon segíthetnek, akkor hálára lesznek kötelezve a pártfogó angol kormány iránt; de akkor is jó, ha elesnek,

mert az illetőktől becsültetni fog az angol, mint rend és törvényszerűség harátja.

Irland, te megvetett hamvpepejkéje a délczeg angolnak, hát neked hány hét a világ? Szegényt az ág is huzza, de azért nem állhatták meg jámbor gyermekei, hogy a bujdosó pápának Gaetába ezereket ne küldjenek, míg magok éheztek. Ki ne emlékeznék a „repeal“ vagy különszakadás szóra, mely O'Connel idejében oly sokat hangzott? A nagy izgatóval együtt még csak a szó is elhangzott, a nélkül, hogy csak tartományi parlamentre is szert tehetett volna a zöld sziget. Aztán csak tudjuk, hogy a Jóniai szigetek szabadulni kívánnának az angol gyámsága alól, mely ölmként nyomja az ottani görögöket, s egyesülni a görög királysággal. Kephalaria szigete egy fölkelési próbát tett, de az árát egy nyaláb kötéllal fizette az angol gyámatya, s a mi még furcsább, azon időben cselekedte ezt, mikor más hatalmaknak a felkelők iránt kegyes volt szelidebb bánást prédikálni. Egyebiránt sok jó oldala van Angliának. Személy- és vagyonszármazása remek; az angol polgár önházánál egy kis király; sajtó- és társulati szabadsága anynyi mértékben, mennyit csak egy szabad polgár s polgári társaság elbirhat. Aztán különös istenáldása nyugszik azon az angolon, kétségkívül azért, hogy becsben tartja a vallást, s ennek köntösét az egyházat is a legutolsó prémig. Szóval, sok mindent öszszevetve, kísértetbe jöhet az ember felkiáltani egy második Nagy Sándor gyánant: Ha magyar nem volnék, szeretnék angol lenni. —

A „Népbárát“ hetenkint egyszer, vasárnap, jelenik meg. Ára félévre: helyben 1 fr. 30 kr.; postán 1 fr. 42 kr. pengőben. Előfizethetni: helyben Tilsch könyvkereskedésében; vidéken minden es. kir. postahivatalnál.

Felelős szerkesztő MAKOLDI SAMUEL.

Nyomatott az ev. ref. kolégium botüivel.